

El llenguatge de la ràdio i de la TV

Joan Julià,
El llenguatge de la ràdio i de la TV,
Bromera,
Alzira 2004.

Per a tenir una visió mínimament completa del fet lingüístic en els mitjans de comunicació audiovisuals cal llegir *El llenguatge de la ràdio i de la TV*, de Joan Julià-Muné (professor de la Universitat de Lleida, conegut pels seus estudis sobre oralitat i mitjans de comunicació audiovisuals).

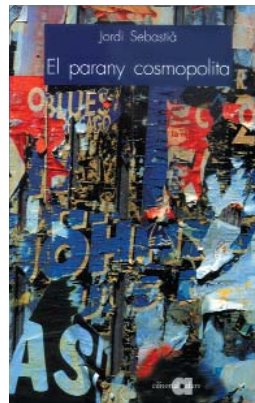
L'obra, de natura acadèmica però també amb un aire divulgatiu (pot ser llegit per tothom), presenta dues menses d'informacions. D'una banda, hi trobem reflexions de l'autor sobre el tema tractat (vegeu, per exemple, els comentaris que fa sobre la genuïtat i el purisme). I, de l'altra, hi trobem dades estrictes. Entre aquestes dades hi ha un repàs del concepte de la variació lingüística; una descripció dels tipus d'espais audiovisuals (amb un report dels recursos lingüístics de cada tipus) i un elenc d'errors lingüístics que es cometien a la ràdio i a la televisió. Aquest elenc no és gaire més que el que trobem en qualsevol altre treball semblant anterior –tampoc no és intenció de l'autor anar més enllà–; però, en l'apartat de fonètica, Julià-Muné s'hi entreté més, i això té molt de valor, perquè generalment les obres correctives solen tenir en compte només l'escriptura (amb les excepcions del llibre d'estil de TV3, el *Manual d'ús de l'estàndard oral* de Josep Lacreu o el *Manual de pronunciació* de Josep Anton Castellanos, obres pensades específicament per als professionals de la comunicació).

Aquesta doble natura de la informació, però, no es tradueix en una compartimentació. Ans al contrari, un dels encerts de l'autor és exposar les dades i les reflexions d'una manera interrelacionada, atès que les unes es basen en les altres. El punt culminant de la simbiosi entre dades i reflexió és quan Julià-Muné descriu el paper innovador dels models de llengua usats en mitjans de comunicació audiovisuals. L'obra es completa amb una bibliografia comentada, de manera que el lector sap, de cada aportació prèvia, quins continguts té. Val a dir que, per aquesta manera d'exposar la informació, pel contingut i per la llargària, l'estudi de Julià-Muné recorda el llibre pioner de Toni Mollà *La llengua dels mitjans de comunicació* (Bromera, 1990), per bé que el llibre de Julià-Muné aprofundeix més en alguns aspectes.

En definitiva, aquesta obra és un treball molt elaborat i rigorós (però amè), amb una gran capacitat d'anàlisi i alhora amb un esforç de síntesi notable, que descriu diverses facetes del binomi llengua i mitjans de comunicació de masses. En definitiva, és d'interès per a tothom (sobretot per a les persones que es formen com a futurs assessors lingüístics).◆

XAVIER RULL

El parany cosmopolita

Jordi Sebastià,
El parany cosmopolita,
Editorial Afers,
Catarroja 2004.

Federico Urales i Soledad Gustavo eren, respectivament, els pseudònims de Joan Montseny i Teresa Mañé. Ambdós foren, ara fa un segle, uns grans difusors de l'anarquisme, com també els pares de Frederica Montseny, ministra de Sanitat entre 1936 i 1937. Els seus ideals llibertaris apostaven per un anarco-sindicalisme que agermanés els obrers fins i tot en clau lingüística. Tant és així que, entre altres iniciatives, ells consideraven que calia castellanitzar-se per a facilitar la unió mundial de la classe treballadora. Coincidint amb aquesta època, també un jove, Joan Salvat-Papasseit, va començar signant els seus textos amb el pseudònim de Gorkiano.

És probable que l'esmentada família fossin els primers catalans que es proclamessin cosmopolites. Feliçment les signes de submissió de la llengua autòctona a favor d'una suposada llengua superior no aconseguiren més que ser vistes com a ridícules per la gent del seu temps. A l'illa de Sardenya i en altres punts de l'Estat italià fou sobretot el partit comunista qui va esbombar, a mitjan segle XX, un internacionalisme rere el qual sempre hi havia la llengua italiana. Amb el pas dels anys, aquesta bel·ligerència cosmopolita ha contribuït a deixar el sard en el corredor de la mort.

En tots dos casos unes raons abstractes lligades a la gran família

humana esdevenen una coartada per a eliminar allò que no s'ha pogut assimilar ni amb fums de sabaot. Amb l'objecte de despullar la ideologia totalitària que camufla el cosmopolitisme, Jordi Sebastià ha enllestit un magnífic estudi titulat *El parany cosmopolita* (Editorial Afers, 2004).

Per a aquest professor de la Universitat de València, el cosmopolitisme que es branda des del progressisme com a alternativa al «tancament» dels nacionalismes és, en realitat, una ideologia d'exclusió disfressada d'universalitat: «el cosmopolita creu tant en la seua nació i la considera tan perfecta que la considera universal».

Amb *El parany cosmopolita* Jordi Sebastià fa una interessant incursió per l'evolució d'aquest concepte al llarg de la història. En el discurs dels cínics, escola de la Grècia clàssica, localitzarà els primers testimonis dels qui es van fer dir «ciutadans del món». El cristianisme també s'empeçarà un projecte universalista per tal de legitimar-se com a religió salvadora. Amb aquest pretext farà mans i mànigues per implantar-se arreu amb mètodes sovint esfereïdors. La cultura de la Il·lustració, per la qual França s'havia atorgat una superioritat intel·lectual, reprendrà el discurs cosmopolita. Alguns pensadors alemanys se'n declararan inicialment fervorosos partidaris. No serà el cas de J.G. Herder, el qual no dubtarà a denunciar amb contundència la fallàcia en la qual s'ocultaran certs «progressos» humans. I és que, al capdavall, no seran altra cosa que intents de justificar manobres d'imposició de la *grandeur* francesa a Europa.

Per a Jordi Sebastià els il·lustrats són representats avui per liberals i cosmopolites progressistes. Entre els cosmopolitismes més populars dels darrers anys, però, hi ha els de les ONGs. L'autor de *El parany cosmopolita* constata que el compromís social d'aquestes organitzacions és envers una realitat distant i, per tant, aliena. I que, en canvi, molts dels seus membres acostumen a desentendre's del que passa allà on viuen habitualment.

La paraula de Déu, la llum de la Raó i, ara, els crèdits del Fons Monetari Internacional per una banda i l'ajuda humanitària per l'altra, han servit perquè Occident no hagi tingut escrúpols a l'hora de fer i desfer a escala planetària.◆

QUIM GIBERT